

SŁOWENIA

SPIS TREŚCI

1. Informacje ogólne o Republice Słowenii.....	2
1.1. Informacje geograficzne	2
1.2. Cechy charakterystyczne Republiki Słowenii.....	2
1.3. Powszechnie święta narodowe i dni wolne od pracy	2
1.4. Telefony alarmowe i informacyjne	3
1.5. Adresy polskich placówek dyplomatycznych.....	3
1.6. Adresy stron internetowych zawierających więcej informacji z powyższego zakresu.....	3
2. Praca w Republice Słowenii	4
2.1. Podejmowanie pracy przez obywateli Polski w Republice Słowenii	4
2.1.1. Zasady dostępu obywateli Polski do słoweńskiego rynku pracy	4
2.1.2. Prowadzenie własnej działalności gospodarczej w Republice Słowenii	4
2.2. Sposoby poszukiwania pracy w Republice Słowenii.....	5
2.2.1. Publiczne służby zatrudnienia.....	5
2.2.2. Europejskie Służby Zatrudnienia EURES	5
2.2.3. Niepubliczne agencje pośrednictwa pracy	5
2.2.4. Prasa	5
2.2.5. Inne sposoby poszukiwania pracy.....	5
2.2.6. Ubieganie się o pracę (wymagane dokumenty - CV, list motywacyjny i inne).....	5
2.2.7. Adresy stron internetowych zawierających więcej informacji z powyższego zakresu	6
2.3. Warunki pracy	6
2.3.1. Rodzaje umów o pracę	6
2.3.2. Czas pracy	7
2.3.3. Urlop wypoczynkowy	8
2.3.4. Wynagrodzenie za pracę	8
2.4. Podatki	8
2.4.1. Podatek dochodowy od osób fizycznych	8
2.4.2. Podatek VAT.....	9
2.4.3. Inne podatki i opłaty lokalne.....	9
2.5. Zabezpieczenie społeczne	10
2.5.1. Świadczenia z ubezpieczeń społecznych - beneficjenci i warunki uzyskania	10
2.5.1.1. Emerytura.....	10
2.5.1.2. Świadczenia na wypadek choroby	10
2.5.1.3. Świadczenia na wypadek macierzyństwa	10
2.5.1.4. Renta z tytułu niezdolności do pracy	11
2.5.1.5. Świadczenia z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych	13
2.5.2. Inne świadczenia socjalne - beneficjenci i warunki uzyskania.....	14
2.5.2.1. Świadczenia rodzinne	14
2.5.2.2. Świadczenia z tytułu bezrobocia.....	16
2.6 Staże	17
3. Warunki życia	18
3.1. Zakwaterowanie	18
3.2. Prawo jazdy	18
3.3. System edukacji	18
3.4. Uznawalność dyplomów i kwalifikacji dla celów zawodowych	19
3.5. System opieki zdrowotnej.....	21
3.5.1 Ogólne zasady dostępu do usług medycznych.....	21

3.5.2. Ubezpieczenia zdrowotne	22
3.5.3. Dokumenty niezbędne do uzyskania świadczeń medycznych w Republice Słowenii	22

1. Informacje ogólne o Republice Słowenii

1.1. Informacje geograficzne

Republika Słowenii leży w Europie Środkowej. Graniczy z Austrią, Chorwacją, Węgrami i Włochami. Jej powierzchnia całkowita wynosi 20.273 km². Słowenia to w większości kraj wyżynny i górski.

Słowenia leży w strefie klimatu umiarkowanego z czterema porami roku, niemniej jednak ukształtowanie terenu sprawia, że można w Słowenii wyróżnić trzy odrębne strefy klimatyczne. Na północnym zachodzie dominuje klimat alpejski z silnymi wpływami znad Atlantyku i obfitymi opadami. Wybrzeże i duża część Primorskiej, aż do doliny Soczy posiada klimat śródziemnomorski z ciepłą słoneczną pogodą przez większą część roku i z łagodnymi zimami. Część wschodnia Słowenii ma klimat kontynentalny z gorącymi latami i mroźnymi zimami. Średnie temperatury: w styczniu 0°C, w czerwcu 21°C.

Słowenia to kraj wyżynny i górski: 90% powierzchni znajduje się na wysokości ponad 300 m n.p.m. Najwyższy szczyt to Julijskich Triglav (2864 m) znajduje się on w Alpach na terenie parku narodowego o tej samej nazwie. Lasy zajmują prawie połowę powierzchni kraju, dzięki czemu Słowenia to jeden z najbardziej zielonych krajów. Około 43% powierzchni stanowią ziemie uprawne. Słowenia dzieli się na 5 regionów:

- 1 – Przymorze (Primorska)
- 2 – Kraina (Kranjska)
 - 2a – Górna Kraina (Gorenjska)
 - 2b – Wewnętrzna Kraina (Notranjska)
 - 2c – Dolna Kraina (Dolenjska)
- 3 – Karyntia (Koroška)
- 4 – Styria (Štajerska)
- 5 – Prekmurje (Prekmurje)

1.2. Cechy charakterystyczne Republiki Słowenii

Ustrój polityczny: demokracja parlamentarna

Prezydent: Borut Pahor

Premier: Marjan Šarec

Liczba mieszkańców: 2.070.050

Stolica: Lublana (290 tys.)

Inne duże miasta: Maribor (94 tys.), Celje (38 tys.), Kranj (37 tys.), Koper (25 tys.)

Język: słoweński, serbsko-chorwacki, w obszarze mniejszości - włoski i węgierski; niemiecki i angielski są dobrze znane i używane.

Narodowości: Słowenci 83%, Serbowie 2%, Chorwaci 2%, Bośniacy 1%, inne narodowości 12%.

Religia: katolicy 57,8%, prawosławni 2,2%, protestanci 0,8% muzułmanie 2,6%

Ateiści: 10,1%.

Jednostka monetarna: 1 Euro.

Sąsiadujące kraje: Austria, Chorwacja, Węgry, Włochy

1.3. Powszechne święta narodowe i dni wolne od pracy

- Nowy Rok - 1 i 2 stycznia (Novo leto),
- Dzień Kultury - 8 lutego (Slovenski kulturni praznik - prešernov dan),

- Poniedziałek Wielkanocny - marzec/kwiecień (Velikonočni ponedeljek),
- Narodowy Dzień Ruchu Oporu - 27 kwietnia (Dan upora proti okupatorju),
- Święto Pracy - 1 i 2 maja (Praznik dela),
- Dzień Narodowy - 25 czerwca (Dan državnosti),
- Wniebowstąpienie Najświętszej Marii Panny - 15 sierpnia (Marijino vnebovzetje),
- Dzień Reformacji - 31 października (Dan reformacije),
- Dzień Pamięci - 1 listopada (Dan spomina na mrtve),
- Święto Bożego Narodzenia - 25 grudnia (Božič),
- Dzień Niepodległości - 26 grudnia (Dan samostojnosti).

1.4. Telefony alarmowe i informacyjne

Policja: 113

Straż Pożarna: 112

Pogotowie: 112

Pomoc drogowa: 1987

Informacja krajowa: 1188

Informacja międzynarodowa: 1180

Lublańskie Lotnisko Brnik: (04) 206 19 81

Kierunkowy do Polski: +48

Kierunkowy do Słowenii: +386

Nocny numer interwencyjny w Departamencie Konsularnym i Polonii Ministerstwa Spraw Zagranicznych: +48 22 523 90 00

Numer w Departamencie Konsularnym i Polonii Ministerstwa Spraw Zagranicznych +48 22 523 94 44

1.5. Adresy polskich placówek dyplomatycznych

Ambasada Rzeczypospolitej Polskiej w Lublanie

Bežigrad 10, 1000 Ljubljana

Ambasador Nadzwyczajny i Pełnomocny Rzeczypospolitej Polskiej: Paweł Czerwiński

Tel.: +386 14 364 712

Fax: +386 14 362 521

<http://lublana.msz.gov.pl/pl>

e-mail: lublana.amb.sekretariat@msz.gov.pl

Ambasada pracuje w godz. **8:16-16:15**. Przyjęcia interesantów: poniedziałki, środy, piątki (poza dniami świątecznymi) w godz. **9:00-12:00**.

Kontakt po godzinach pracy ambasady: + 386 41 750 508

Ambasada RP w Lublanie na Facebooku: <https://www.facebook.com/PolishEmbassySLO/>

Ambasada RP w Lublanie na Twitterze: <https://twitter.com/PLinSlovenia>

1.6. Adresy stron internetowych zawierających więcej informacji z powyższego zakresu

<http://www.visitslovenia.pl/> - strona internetowa na temat ciekawych i atrakcyjnych miejsc turystycznych, bazy noclegowej i hoteli w Słowenii,

2. Praca w Republice Słowenii

2.1. Podejmowanie pracy przez obywateli Polski w Republice Słowenii

2.1.1. Zasady dostępu obywateli Polski do słoweńskiego rynku pracy

W Republice Słowenii nie stosuje się **żadnych ograniczeń** w dostępie do rynku pracy wobec obywateli Polski. Oznacza to, że mogą oni ubiegać się o pracę na tych samych zasadach, co obywatele Słowenii.

Od dnia 1 maja 2004 roku pobyt obywateli polskich w nowych krajach UE, który nie przekracza 90 dni, nie wymaga legalizacji. **W przypadku pobytu dłuższego niż 3 miesiące należy wystąpić z wnioskiem o pozwolenie na pobyt do właściwego ze względu na miejsce pobytu urzędu, będącego odpowiednikiem urzędu wojewódzkiego. W urzędzie należy przedstawić m. in. dowód tożsamości, dowód ubezpieczenia zdrowotnego, fotografie, a także – w przypadku nie podjęcia pracy - oświadczenie o posiadaniu wystarczających środków finansowych.**

Istnieje obowiązek zgłoszenia pobytu na posterunku policji w ciągu trzech dni od daty wjazdu (dotyczy zarówno pobytu do, jak i ponad 3 miesiące - niezależnie od celu wjazdu).

Osoby zamierzające podjąć pracę nie są objęte systemem ubezpieczeń społecznych w okresie 3 miesięcy (zostają nim objęte po podjęciu zatrudnienia lub pobycie dłuższym niż 3 miesiące, o ile uzyskali pozwolenie na pobyt).

Więcej informacji z powyższego zakresu:

<http://lublana.msz.gov.pl/pl> - strona internetowa ambasady polskiej w Słowenii

<http://www.mzz.gov.si/en/> - strona internetowa Ministerstwa Spraw Zagranicznych w Słowenii

<http://www.mnz.gov.si/en/> - strona internetowa Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w Słowenii

2.1.2. Prowadzenie własnej działalności gospodarczej w Republice Słowenii

Formy spółek, które przewiduje prawo słoweńskie: osoba fizyczna prowadząca własną działalność gospodarczą (s.p.), spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (d.o.o.), publiczna spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (d.d.), spółka europejska (SE), spółka cywilna (d.n.o.) i spółka komandytowa (k.d.).

Podstawowe czynności niezbędne do założenia własnej działalności gospodarczej:

1. Opracowanie umowy spółki - koszt zależy od rodzaju spółki i stopnia skomplikowania umowy.
2. Wynajęcie powierzchni i pomieszczeń: w zależności od lokalizacji, regionu Słowenii
3. Informacja o wolnych powierzchniach biurowych można znaleźć na portalu nieruchomości <http://nepremicnine.si21.com/>, wersja angielska: <http://realestate.si21.com/>
Notarialne potwierdzenie umowy i podpisów, uzyskanie w razie potrzeby tłumaczenia poszczególnych dokumentów na język słoweński.
4. Jako przyszły przedsiębiorca możemy założyć i zarejestrować działalność gospodarczą lub firmę poprzez portal e-VEM – <http://evem.gov.si>. W przypadku obcokrajowców – niezbędne jest wcześniejsze uzyskanie numeru EMŠO (osobisty numer identyfikacyjny – odpowiednik PESEL) oraz numeru identyfikacji podatkowej przed rozpoczęciem działalności. Potrzebne są one do otwarcia konta w banku oraz do uzyskania kwalifikowanego podpisu elektronicznego, który jest konieczny do pracy poprzez portal e-VEM.
5. Otwarcie rachunku bankowego w banku komercyjnym - wykaz banków słoweńskich: <https://www.bsi.si/en/financial-stability/institutions-under-supervision/banks-in-slovenia>
6. Otwarcie rachunku w Funduszu Emerytalnym - rejestracja pozwala na uzyskanie numeru ubezpieczenia społecznego i konta, na które przekazywane są miesięczne wpłaty na ubezpieczenia.
7. Przedsiębiorstwo ma obowiązek zgłaszania do Funduszu każdego nowoprzyjętego pracownika.
8. Uzyskanie licencji i zgody - jeśli jest wymagana.

Osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą posługuje się swoim osobistym numerem podatkowym, do urzędu podatkowego zgłasza rejestrację działalności.

Wszystkie informacje dostępne są na stronie internetowej: [http:// lubiana.msz.gov.pl/pl](http://lubiana.msz.gov.pl/pl).

2.2. Sposoby poszukiwania pracy w Republice Słowenii

2.2.1. Publiczne służby zatrudnienia

Urząd ds. Zatrudnienia realizuje programy aktywnej polityki zatrudnienia oraz pomaga bezrobotnym w poszukiwaniu odpowiedniej pracy. Każde miejsce pracy podlega zgłoszeniu do Urzędu, który informacje umieszcza na swojej tablicy ogłoszeń oraz - na wniosek zainteresowanych - na swojej stronie internetowej oraz w największych dziennikach w specjalnych dodatkach (DELO, DNEVNIK, VECER, Slovenija, Primorske novice, Gorenjski glas, Dolenjski glas): <http://www.delo.si>, <http://www.dnevnik.si>, <https://www.vecer.com/>.

Poza tym Urząd ds. Zatrudnienia umożliwia przesłanie drogą elektroniczną CV (wypełnienie formularza on-line) do swojej bazy dostępnej dla potencjalnych pracodawców.

2.2.2. Europejskie Służby Zatrudnienia EURES

Możliwe jest również znalezienie pracy w ramach sieci EURES (Europejskie Służby Zatrudnienia). W tym celu należy skontaktować się z lokalnym doradcą EURES.

Kontakt do doradców EURES z Republiki Słowenii znajdziesz na stronie internetowej EURES: <http://eures.europa.eu> (menu: doradcy EURES), lub na Słoweńskiej stronie EURES: <http://www.ess.gov.si/eures>

2.2.3. Niepubliczne agencje pośrednictwa pracy

Niepubliczne agencje zatrudnienia muszą posiadać certyfikat wydawany przez Ministerstwo Pracy, Rodziny, Spraw Społecznych i Równych Szans. Agencje zatrudnienia działające na terenie Słowenii nie mają prawa pobierać jakichkolwiek opłat za pośrednictwo od osób poszukujących pracy. Listę certyfikowanych agencji zatrudnienia Ministerstwo publikuje na swojej stronie internetowej w formie pliku. Znaleźć ją można pod adresem poniżej:

http://www.mddsz.gov.si/en/areas_of_work/labour_relations_and_labour_rights/employment_relations/work_brokerage/

2.2.4. Prasa

Większość ofert pracy publikowanych jest w następujących głównych gazetach w Słowenii: „Delo - delova borza dela”, „Dnevnik”, „Večer”, „Primorske novice”, „Gorenjski glas” i „Dolenjski glas”.

2.2.5. Inne sposoby poszukiwania pracy

Ofert pracy można również poszukiwać w portalu kadrowym: <http://zaposlitev.net/delo.php> (wyłącznie w języku słoweńskim) i na innych portalach internetowych.

2.2.6. Ubieganie się o pracę (wymagane dokumenty - CV, list motywacyjny i inne)

Aplikacja o pracę jest zazwyczaj pisana ręcznie lub na komputerze i stanowi podsumowanie doświadczenia w pracy, umiejętności, stopnia znajomości języków obcych, zainteresowań, cech osobistych oraz ambicji danej osoby. Zazwyczaj liczy ona jedną lub dwie strony. Aplikacja musi być krótka, jasna i zwięzła. Należy uwzględnić wymagania dotyczące danego stanowiska oraz życzenia pracodawcy.

Aplikacje o pracę zazwyczaj zawierają:

- nazwisko, adres, numer telefonu kandydata oraz datę;
- nazwę i adres przedsiębiorstwa;
- temat: podanie o pracę;
- zwrot wprowadzający (Szanowny Panie, itp.);

- główna część - prezentacja umiejętności, zdolności, doświadczenia zawodowego, kwalifikacji oraz cech osobistych;
- zakończenie - podziękowania, prośba o kontakt, oferta przybycia na rozmowę kwalifikacyjną.

Do aplikacji należy załączyć potwierdzenia kwalifikacji. W Słowenii nie jest zwyczajem załączanie fotografii lub referencji, jednak coraz powszechniejsze staje się załączanie życiorysu.

2.2.7. Adresy stron internetowych zawierających więcej informacji z powyższego zakresu

<http://english.ess.gov.si/> - Urząd Pracy (wersja angielska)

<http://zaposlitev.net/delo.php> - Portal kadrowy

<http://mddsz.gov.si/en/> - Ministerstwo Pracy, Rodziny, Spraw Społecznych i Równych Szans (wersja angielska)

2.3. Warunki pracy

2.3.1. Rodzaje umów o pracę

Kwestie umów o pracę i stosunku pracy reguluje ustawa o Ustawa o stosunku pracy (Zakon o delovnih razmerjih).

Umowa o pracę jest obowiązkowa i musi zostać zawarta w formie pisemnej. Pracownik może zostać zatrudniony na czas określony lub nieokreślony, w pełnym lub niepełnym wymiarze godzin. Okres próbny - jeżeli takowy jest przewidywany - musi zostać określony w umowie. Pracodawca ma obowiązek zgłoszenia pracownika do systemu ubezpieczeń (zdrowotne, emerytalne, inwalidzkie).

Umowa o pracę musi zawierać następujące elementy:

- informacje o stronach umowy (pracodawca i pracownik) ze wskazaniem ich siedziby/miejsca zamieszkania,
- nazwę stanowiska wraz z krótkim opisem rodzaju pracy, której dotyczy podpisywana umowa,
- termin rozpoczęcia pracy,
- nazwę miejsca pracy lub dane
- miejsce wykonywania pracy (jeżeli miejsce nie zostało określone uważa się, iż pracownik będzie pracował w siedzibie pracodawcy),
- czas trwania stosunku pracy i informację o wykorzystaniu urlopu, jeżeli umowa jest podpisana na czas określony,
- określenie, czy jest to umowa w pełnym/niepełnym wymiarze czasu pracy,
- określenie o dziennym lub tygodniowym regularnym czasie pracy i jego rozplanowaniu (zmiany, praca w dni wolne),
- określenie podstawowej płacy w euro (EUR), należnej pracownikowi za pracę na podstawie umowy o pracę oraz informację o pozostałych dodatkach,
- określenie pozostałych składników wynagrodzenia,
- określenie okresów płatności i sposobu wypłacania wynagrodzenia,
- określenie wymiaru urlopu rocznego i sposobu jego wykorzystania,
- długość terminów wypowiedzenia
- wykaz umów zbiorowych lub innych przepisów określających warunki pracy pracownika oraz pozostałe prawa i obowiązki.

Pracodawca ma obowiązek zgłoszenia faktu zatrudnienia pracownika oraz zgłoszenia go do ubezpieczenia zdrowotnego i społecznego oraz ubezpieczenia od bezrobocia w ciągu 8 dni od podjęcia przez niego zatrudnienia. Pracodawca musi także przedstawić pracownikowi kserokopię tego zgłoszenia.

Niestandardowe rodzaje zatrudnienia

Praca na podstawie **umowy zlecenie** lub **umowy o autorstwo/dzieło** podlega pod prawo cywilne i ogólnie polega na zawarciu umowy pisemnej określającej rodzaj dzieła, terminy i kwoty. Przy umowie zlecenie zleceniobiorca wykonuje pracę polegającą np. na wytworzeniu, naprawie przedmiotu, pracy fizycznej lub intelektualnej itp, podczas gdy zleceniodawca zobowiązuje się zapłacić za wykonaną pracę. Ta forma umowy jest odpowiednia przy jednorazowej pracy lub pracy rzemieślniczej. Wykonawca pokrywa koszty podatków i składek na ubezpieczenie społeczne, podczas gdy zlecający pokrywa składki na ubezpieczenie zdrowotne.

Przy **umowie o autorstwo/dzieło** autor zobowiązuje się wykonać określoną pracę lub dzieło i dostarczyć je do zleceniodawcy, podczas gdy zleceniodawca zobowiązuje się zapłacić za otrzymane dzieło lub pracę. Przedmiotem takiej umowy jest praca/dzieło autora, zazwyczaj w zakresie literatury, nauki i sztuki. Umowa jest przedmiotem opłacania składek zdrowotnych, emerytalnych i na ubezpieczenie społeczne. Zleceniodawca ma obowiązek ubezpieczyć wykonawcę od wypadków przy pracy i chorób zawodowych. Nie ma obowiązku opłacania składek związanych z zasiłkami dla osób bezrobotnych oraz związanych z rodzicielstwem.

Praca dla studentów

Praca na podstawie skierowania od studenckich służb zatrudnienia może być wykonywana przez uczniów i studentów słoweńskich instytucji edukacyjnych, lub studentów i uczniów z krajów Europejskiego Obszaru Gospodarczego, którzy nabędą taki status na podstawie międzynarodowych projektów wymiany studentów. Kilka nowości zostały wprowadzonych w 2015 r. dot. pracy na podstawie skierowania od studenckich służb zatrudnienia: minimalna stawka godzinowa brutto dot. tymczasowego i okazjonalnego wykonywania pracy przez uczniów i studentów została ustalona na poziomie 4,5 Euro (3,8 Euro netto). Zostały także poczynione starania aby tacy pracownicy mogli zostać objęci ubezpieczeniem społecznym (ubezpieczenie emerytalne i rentowe, specjalne składki na ubezpieczenie zdrowotne, a innym wyliczenia wysokości składek na ubezpieczenie od wypadków przy pracy i chorób zawodowych).

Umowa o pracę na wykonywanie pracy w domu

Umowę o pracę można także zawrzeć na wykonywanie pracy w domu. Za pracę w domu uznaje się pracę, którą pracownik wykonuje we własnym domu lub w wybranym przez siebie lokalu, znajdującym się poza pomieszczeniami, w których pracodawca prowadzi swoją działalność.

Inne

Prawodawstwo słoweńskie przewiduje także inne rodzaje zatrudnienia – umowy cywilnoprawne.

2.3.2. Czas pracy

Czas pracy przy zatrudnieniu na pełny etat wynosi maksymalnie **40 godzin tygodniowo (min. 36)** włącznie, w większości przedsiębiorstw, z półgodzinną płatną przerwą na posiłek w ciągu dnia. Godziny pracy mogą być maksymalnie zwiększone o 8 godzin tygodniowo, 20 godzin w miesiącu i 170 godzin podczas roku. Liczba godzin nadliczbowych może być większa (maks. 230 godzin w roku) w niektórych sektorach (np. opieka zdrowotna), za zgodą pracownika. Musi to być jednak dopuszczone w układzie zbiorowym dla danego sektora lub zawodu. Pracodawcy nie mają prawa wymagać nadgodzin od pracowników należących do grup chronionych (kobiety ciężarne, osoby starsze, prace ryzykowne dla zdrowia i życia). Standardowe godziny pracy: 8:00-16:00. Za pracę nocną uważa się pracę wykonywaną w godz. 23:00-6:00. Godziny pracy mogą być krótsze (nie krótsze niż 36 godzin) w przypadku, gdy praca związana jest ze zwiększonym ryzykiem utraty zdrowia. Pracownik ma prawo do 12 godzin odpoczynku na każdą dobę oraz 24 godzin odpoczynku co tydzień.

2.3.3. Urlop wypoczynkowy

Pracownicy mają prawo do urlopu, w wymiarze przynajmniej 4 tygodni po przepracowaniu roku niezależnie od wymiaru czasu pracy. Dalsze kryteria są wyszczególnione w układach zbiorowych i wewnętrznych regulacjach przedsiębiorstwa. Pracownicy, których stanowisko pracy jest szczególnie wymagające lub którzy przekroczyli wiek 50 lat, mają prawo do dłuższych urlopów. Prawo do urlopu wypoczynkowego, wraz z prawem do dodatku wypoczynkowego (w wysokości co najmniej minimalnej pensji krajowej) nabywa się po 6 miesiącach nieprzerwanego zatrudnienia. Więcej informacji na stronie internetowej Ministerstwa Pracy, Rodziny i Polityki Społecznej <http://mddsz.gov.si>.

2.3.4. Wynagrodzenie za pracę

Minimalną płacę określa układ zbiorowy zgodnie z kwalifikacjami pracownika. Rząd corocznie określa wysokość płacy minimalnej. Aktualnie jest to 804.96 Euro brutto. Średnie wynagrodzenie w Słowenii w 2017 r. wyniosło 1614 Euro brutto.

Pracownicy mają także prawo do zapłaty za uczestnictwo w programach edukacyjnych lub kursach, które służą przedsiębiorstwu, wynagrodzenia w czasie trwania urlopu, w przypadku choroby, podczas urlopów macierzyńskich i wychowawczych (zarówno kobiety jak i mężczyźni - na okres jednego roku) i w przypadku spraw osobistych (np. małżeństwo, śmierć w rodzinie itp.)

2.4. Podatki

System podatkowy Słowenii składa się z trzech podstawowych kategorii podatków: podatki bezpośrednio od dochodów, podatki bezpośrednio od własności, podatki pośrednie. Wszystkie ww. podatki pobierane są przez Urząd Podatkowy Słowenii, z wyjątkiem ceł, akcyzy i VAT przy imporcie, które zbierane są przez Urząd Celný Słowenii.

2.4.1. Podatek dochodowy od osób fizycznych

Podstawę opodatkowania stanowi dochód danej osoby, pomniejszony o odliczenia i ulgi.

W prawie słoweńskim rozróżnia się 6 kategorii dochodów: dochody ze stosunku pracy, emerytury i inne dochody, dochód z prowadzonej działalności gospodarczej czy profesjonalnej, dochód z rolnictwa, dochody z własności, dochody z tytułu posiadania praw własności i dochody kapitałowe. Dochód podlegający opodatkowaniu kumulowany jest w skali rocznej i opodatkowany wg określonych przez ustawę stawek progresywnych. Zwolnienia i ulgi podatkowe odlicza się od kwoty podatku do zapłacenia, obowiązkowe ubezpieczenie socjalne wliczane jest w koszty. W Słowenii obowiązuje 5 przedziałów podatkowych: **16%** (przy dochodach do 8021,34 Euro rocznie), **27%** (przy dochodach od 8021,34 do 20400,00 Euro rocznie), **34%** (przy dochodach od 20400,00 do 48000,00 Euro rocznie), **39%** (przy dochodach od 48000,00 do 70907,20 Euro rocznie) i **50%** (przy dochodach powyżej 70907,20 Euro rocznie). Wpłacone zaliczki na podatek także sumowane są na koniec okresu. W przypadku różnicy między podatkiem należnym i zapłaconym następuje zwrot lub dopłata różnicy. Zaliczki na podatek dochodowy pobierane z tytułu wykonywania prac zleconych, świadczenia usług, z tytułu pozostałych przychodów m. in. nagród, przychody od własności i przychody z tytułu posiadania praw własności opodatkowane są w wysokości 15%. Zaliczka na podatek dochodowy z tytułu dochodów kapitałowych wynosi 20%.

Każda osoba fizyczna traktowana jest jako samodzielny podatnik. Nie ma możliwości wspólnego rozliczania małżonków czy członków rodziny. Rok podatkowy jest równy rokowi kalendarzowemu. Zaliczki na poczet podatku wpłacane są cały rok. Jeżeli pracodawca ma swoją siedzibę w Słowenii, przedpłat dokonuje on, w imieniu pracownika. W przypadku gdy osoba prywatna prowadzi działalność gospodarczą, bądź wykonuje samodzielnie pracę artystyczną, zobowiązana jest do wpłacania zaliczek samodzielnie: miesięcznie, kwartalnie bądź 2 razy w roku.

Warto zaznaczyć, że wliczając zaliczki na poczet podatku i wszystkiego rodzaju składki (zdrowotne, emerytalne, ubezpieczenie społeczne itp.) średnio z płacy brutto potrącane jest 22,1%.

Roczne zeznanie podatkowe podatnik ma obowiązek wypełnić, podpisać i przesłać do urzędu podatkowego do 31 marca po zakończeniu minionego roku podatkowego. Podatnik dostarcza wszelkich informacji o uzyskanych przychodach, wielkościach wpłaconych zaliczek na podatek dochodowy, wpłatach na ubezpieczenie socjalne, zwolnieniach i kredytach. Zobowiązanie podatkowe każdego podatnika wyliczane jest przez Urząd Podatkowy, który ma obowiązek do 31 października pisemnie obwieścić o konieczności dopłaty lub przekazać zwrot podatku na konto podatnika. Brakujący podatek musi być zapłacony w ciągu 30 dni od otrzymania zawiadomienia.

Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą bądź otrzymujący honoraria autorskie, zobowiązane są do wypełnienia zeznania podatkowego do 28 lutego po upływie roku podatkowego. Stawka CIT wynosi 17%. Wszyscy podatnicy zobowiązani są przez pięć lat przechowywać dokumenty potwierdzające dochody i źródła ich uzyskania. Początek okresu przechowywania liczy się od otrzymania nakazu dopłaty lub zwrotu z Urzędu Podatkowego Słowenii.

2.4.2. Podatek VAT

Podatek VAT jest ogólnie obowiązującym podatkiem na transakcje towarowe i usługi na terytorium Słowenii oraz na dobra importowane na obszar celny Słowenii. Podatek VAT jest także naliczany w przypadku przeniesienia praw własności w obrocie nowymi budynkami.

Podatek VAT płaci się w obrocie towarami lub usługami (1), które wykonywane są przez płatnika (2), w ramach jego działalności (3), na terytorium Republiki Słowenii, (4) odpłatnie (5).

Podstawowa stawka podatku VAT wynosi 22%.

Preferencyjna stawka VAT wynosi 9,5% i płaci się ją w obrocie towarów i usług oraz w imporcie.

2.4.3. Inne podatki i opłaty lokalne

Podatek od wynagrodzeń

Podatnikiem jest pracodawca, który zobowiązany jest także do wpłat na ubezpieczenie społeczne i który zatrudnia pracowników na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony. Podatek płaci się od każdej płacy brutto, w skali progresywnej.

Jedynymi przedsiębiorstwami zwolnionymi z podatku są przedsiębiorstwa zatrudniające inwalidów, jeżeli ich udział w liczbie pracowników ogółem osiąga min. 40%.

Płatnicy są zobowiązani do zapłacenia podatku w ciągu 6 dni od wypłaty wynagrodzeń.

Podatek motoryzacyjny

Podatek ten płacą wszyscy posiadacze pojazdów dopuszczonych do ruchu w Słowenii, a stawki są zależne od przeznaczenia, pojemności i rodzaju pojazdu. Z podatku zwolnione są pojazdy napędzane wyłącznie energią elektryczną oraz pojazdy do specjalnego przeznaczenia.

Podatek dochodowy od osób prawnych

Dochodem podlegającym opodatkowaniu jest nadwyżka przychodów (wpływów) nad kosztami ich uzyskania. Stawka opodatkowania wynosi 20% podstawy opodatkowania i 10% w specjalnych strefach ekonomicznych.

Stopa amortyzacji jest stosunkowo wysoka na budynki (5%) oraz wyposażenie i maszyny (33%). Ulgi z tytułu inwestycji stosowane są w zależności od skali operacji np. 40% odliczenia od podstawy opodatkowania w roku inwestycji i możliwości 10% nieopodatkowanej rezerwy na planowane przedsięwzięcia inwestycyjne.

Dywidendy

Przedsiębiorstwo wypłacające dywidendy zatrzymuje podatek w wysokości 15% od wartości każdej rozdystrybuowanej dywidendy w przypadku obywatela Słowenii i 15% w przypadku dywidend wypłacanych za granicę. W przypadku wcześniejszego opodatkowania podatkiem od osób prawnych ww. nie stosuje się, gdy dywidendy wypłacane są słoweńskim podmiotom prawnym.

Podatek od własności

Podatek od własności stosuje się do mieszkań, domków letniskowych i łodzi. Podatek w przypadku łodzi zależy od jej wartości, przeznaczenia i długości. W przypadku budynków i mieszkań stosuje się szereg zwolnień np. z podatku zwolnione są budynki o przeznaczeniu rolniczym i przemysłowym, pomniki i budynki o wartościach kulturowych oraz małe zakłady rzemieślnicze.

Więcej informacji: <http://fu.gov.si/en/> - Ministerstwo Finansów.

2.5. Zabezpieczenie społeczne

2.5.1. Świadczenia z ubezpieczeń społecznych - beneficjenci i warunki uzyskania

Słoweński system zabezpieczenia społecznego obejmuje ubezpieczenie społeczne, świadczenia rodzinne i system pomocy społecznej. Składa się na niego ubezpieczenie emerytalne i na wypadek inwalidztwa, obowiązkowe ubezpieczenie zdrowotne, ubezpieczenie od utraty pracy oraz ubezpieczenie rodzicielskie. Są one obowiązkowe dla wszystkich pracowników oraz osób prowadzących działalność na własny rachunek. Ubezpieczenia są finansowane ze składek opłacanych przez pracowników i pracodawców.

Składki na obowiązkowe ubezpieczenie społeczne płacą pracownicy i pracodawca. Pracodawca odlicza pracownikowi jego część składki od płacy i obydwie przelewa co miesiąc na konta odpowiednich funduszy. Osoby samozatrudnione (prowadzące działalność gospodarczą) muszą same płacić całą składkę. Obowiązkowe ubezpieczenie społeczne dotyczy całego społeczeństwa i obejmuje cztery fundusze: emerytalny i rentowy, zdrowotny, bezrobocia i macierzyński.

Obowiązkowe składki pracodawców wynoszą 16,16% płacy, a obowiązkowe składki pracownika 22,1%. Podstawą naliczania składki jest płaca brutto łącznie z wszystkimi dodatkami.

2.5.1.1. Emerytura

Osobami ubezpieczonymi są: osoby zatrudnione w Republice Słowenii, obywatele Republiki Słowenii zatrudnieni przez pracodawców zagranicznych, osoby pracujące na zasadach samozatrudnienia, rolnicy, praktykanci/stażysci, sportowcy i szachiści zawodowi, osoby otrzymujące zasiłki dla bezrobotnych, rodzice uprawnieni do wynagrodzenia dla osób na urlopie rodzicielskim oraz więźniowie.

Osoby ubezpieczone są uprawnione do emerytury:

- w wieku 60 (mężczyźni) lub 59 lat i 8 miesięcy (kobiety): 40 lat okresu dającego uprawnienia emerytalne;
- w wieku 64 lub 65 lat: odpowiednio 20 lub 15 lat okresu dającego uprawnienia emerytalne .

Przydatny adres:

Instytut Ubezpieczeń Emerytalnych i Rentowych Republiki Słowenii, Kolodvorska 15, 1000 Ljubljana, tel.: +386 14 745 100.

Przydatna strona internetowa:

<http://www.zpiz.si>

2.5.1.2. Świadczenia na wypadek choroby

W wypadku choroby potwierdzonej zaświadczeniem lekarskim pracownikowi przysługuje zasiłek chorobowy.

2.5.1.3. Świadczenia na wypadek macierzyństwa

Świadczenia macierzyńskie są uregulowane zarówno dla okresu przed, jak i po urodzeniu dziecka.

Przed narodzeniem dziecka, świadczenia macierzyńskie podlegają przepisom Ustawy o ochronie zdrowia i ubezpieczeniach zdrowotnych. W ramach obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego. Ustawa ta reguluje prawo do opłacenia usług medycznych oraz prawo do rekompensaty z tytułu utraty wynagrodzenia w przypadku czasowej niezdolności do pracy. Ustawa o opiece rodzicielskiej i zasiłkach rodzinnych reguluje prawo do wynagrodzenia za urlop rodzicielski w okresie na 28 dni przed narodzinami dziecka.

Po urodzeniu, świadczenia macierzyńskie są regulowane przez Ustawę o opiece rodzicielskiej i zasiłkach rodzinnych, która reguluje prawo do wynagrodzenia za urlop macierzyński. Prawo do wynagrodzenia za urlop macierzyński obejmuje z kolei prawa do dodatku macierzyńskiego, dodatku ojcowskiego, dodatku na opiekę i ochronę dziecka oraz dodatku dla rodziców adopcyjnych.

Zgodnie z Ustawą o opiece rodzicielskiej i zasiłkach rodzinnych, ubezpieczona kobieta (przyszła matka) zobowiązana jest wziąć urlop macierzyński na 28 dni przed spodziewaną datą porodu. Urlop macierzyński trwa 105 dni. W okresie urlopu macierzyńskiego, ubezpieczona jest już uprawniona do wynagrodzenia za czas urlopu macierzyńskiego. Dodatek ten jest wypłacany z ubezpieczenia rodzicielskiego. Ojcowie są uprawnieni do 90 dni urlopu ojcowskiego, z których 15 dni musi zostać wykorzystane w ciągu pierwszych 6 miesięcy życia dziecka. Pozostałe 75 dni (opłacane wyłącznie składki) należy wykorzystać przed ukończeniem przez dziecko 3. roku życia.

Po upływie okresu urlopu macierzyńskiego jedno z rodziców może ubiegać się o urlop wychowawczy. Wynosi on 260 dni kalendarzowych. Może zostać on przedłużony o 90 dni w przypadku porodów mnogich (na każde dodatkowe dziecko) lub jeżeli dziecko wymaga specjalnej opieki. Przedłużenie jest możliwe również w przypadku, w którym rodzice mają już co najmniej dwoje dzieci w wieku poniżej 8 lat oraz w przypadku przedwczesnego porodu.

2.5.1.4. Renta z tytułu niezdolności do pracy

Renta inwalidzka

Renta inwalidzka przysługuje, jeżeli zostanie stwierdzone inwalidztwo kwalifikujące się do kategorii I;

kategorii II, przy czym dana osoba jest niezdolna do wykonywania odpowiedniej pracy bez rehabilitacji, której nie zapewnia się wyłącznie na podstawie kryterium ukończenia 50 lat;

kategorii II i III, przy czym dana osoba nie może znaleźć odpowiedniej pracy lub zostać przeniesiona, ponieważ ukończyła 63. (mężczyźni) lub 61. (kobiety) rok życia.

Jeżeli inwalidztwo wystąpiło w wyniku wypadku przy pracy lub choroby zawodowej, ubezpieczony ma prawo do renty inwalidzkiej bez konieczności spełnienia wymogu wcześniejszego ubezpieczenia. W innym razie jest uprawniony do renty inwalidzkiej tylko wtedy, gdy może wykazać odpowiednią historię ubezpieczenia, zgodnie z poniższymi zasadami.

Na przykład ubezpieczenie powinno obejmować co najmniej jedną trzecią okresu od ukończenia 20. roku życia (23. lub 26. roku życia po ukończeniu szkoły wyższej) do wystąpienia inwalidztwa. Jeżeli osoba niepełnosprawna ukończyła 21 lat, ale nie osiągnęła jeszcze wieku 30 lat, wymagana jest tylko jedna czwarta okresu od ukończenia 21. roku życia do wystąpienia inwalidztwa. Mniej rygorystyczne warunki mają zastosowanie, jeżeli inwalidztwo zakwalifikowane do kategorii I wystąpiło przed ukończeniem przez daną osobę 21. roku życia. W takim przypadku wymaga się ubezpieczenia w chwili wystąpienia inwalidztwa lub co najmniej trzech miesięcy ubezpieczenia.

Wysokość renty inwalidzkiej ustala się przyjmując taką samą podstawę jak przy obliczaniu emerytur (średnie wynagrodzenie z 18 najlepszych kolejnych lat po 1970 r.). Procent wymiaru określa się uwzględniając rzeczywisty okres oczekiwania w odniesieniu do renty oraz dodany (fikcyjny) okres oczekiwania w przypadku ubezpieczonego, który nie osiągnął pełnego wieku emerytalnego (63 lata dla mężczyzn i 61 dla kobiet).

Zasiłek uzupełniający

Beneficjenci bardzo niskiej renty inwalidzkiej mogą być uprawnieni do zasiłku uzupełniającego (varstveni dodatek), który stanowi rodzaj pomocy społecznej dla określonych kategorii osób.

Świadczenie z tytułu inwalidztwa

Świadczenie z tytułu inwalidztwa (nadomestilo za invalidnost) może być wypłacane ubezpieczonym, u których stwierdzono inwalidztwo kategorii II, powyżej 50. roku życia, lub inwalidztwo kategorii III.

Renta inwalidzka

Zasiłek z tytułu niepełnosprawności (invalidnina) jest miesięcznym świadczeniem pieniężnym wypłacanym ubezpieczonemu, emerytowi lub renciście za ułomność fizyczną, która wystąpiła w okresie opłacania składek na ubezpieczenie lub pobierania emerytury lub renty. Ułomność nie musi prowadzić do inwalidztwa.

Wysokość zasiłku z tytułu niepełnosprawności zależy do przyczyny wystąpienia ułomności fizycznej i jej stopnia (istnieje 8 stopni). Jeżeli ułomność wystąpiła w następstwie choroby lub wypadku niezwiązanych z pracą, jej poziom musi wynosić co najmniej 50%, aby dana osoba była uprawniona do zasiłku z tytułu niepełnosprawności. Wymagany jest taki sam okres ubezpieczenia jak w przypadku renty inwalidzkiej.

Rehabilitacja zawodowa

Rehabilitację zawodową organizuje pracodawca we współpracy z słoweńskim zakładem ubezpieczeń emerytalnych i na wypadek inwalidztwa, który odpowiada również za pokrycie kosztów. Świadczenie z tytułu rehabilitacji zawodowej (nadomestilo za čas poklicne rehabilitacije) jest wypłacane za okres poprzedzający bezpośrednio rehabilitację, w trakcie rehabilitacji oraz po jej zakończeniu.

W jaki sposób można skorzystać ze świadczeń z tytułu inwalidztwa?

Utratę zdolności do pracy lub poziom pozostałej zdolności do pracy, stopień ułomności fizycznej i zapotrzebowanie na inne świadczenia z tytułu inwalidztwa oceniają lekarze orzecznicy lub, w pierwszym i drugim przypadku, komisje ds. inwalidztwa. Lekarze orzecznicy oraz komisje ds. inwalidztwa są organami eksperckimi słoweńskiego zakładu ubezpieczeń emerytalnych i na wypadek inwalidztwa.

Prawo obywateli przemieszczających się w Europie do świadczeń z tytułu inwalidztwa

Właściwa instytucja w państwie składania wniosku o przyznanie renty inwalidzkiej bierze pod uwagę okresy ubezpieczenia lub zamieszkania zakończone na obszarze obowiązywania prawodawstwa każdego innego państwa członkowskiego UE, Islandii, Liechtensteinu, Norwegii lub Szwajcarii, jeśli jest to konieczne do uzyskania uprawnienia do świadczeń z tytułu inwalidztwa. Świadczenia z tytułu inwalidztwa wypłacane są bez względu na to, czy osoba mieszka lub przebywa w Unii Europejskiej, Islandii, Liechtensteinie, Norwegii czy Szwajcarii. Niezbędne kontrole administracyjne i badania lekarskie przeprowadzane są zazwyczaj przez właściwą instytucję w państwie pobytu osoby ubiegającej się o rentę. W pewnych okolicznościach może zająć konieczność powrotu do państwa, w którym wypłacana jest renta w celu odbycia takich badań, o ile pozwala na to stan zdrowia ubezpieczonego. Każde państwo stosuje własne kryteria oceny stopnia inwalidztwa. Może się zatem zdarzyć, że jedna osoba w niektórych państwach zostanie uznana za obciążoną inwalidztwem w 70%, zaś w innych w ogóle nie zostanie uznana za inwalidę zgodnie z prawodawstwem tych państw. Wynika to z faktu, że przepisy UE nie harmonizują krajowych systemów ubezpieczenia społecznego, a jedynie je koordynują.

Więcej informacji na temat koordynacji praw w zakresie zabezpieczenia społecznego podczas przemieszczania się lub podróżowania znajduje się na następującej stronie internetowej:

Przydatny adres:

Instytut Ubezpieczeń Emerytalnych i Rentowych Republiki Słowenii, Kolodvorska 15, 1000 Ljubljana, tel.: +386 14 745 100.

Przydatna strona internetowa:

<http://zpiz.si>

<http://ec.europa.eu/social-security-coordination>

2.5.1.5. Świadczenia z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych

Ubezpieczenia od wypadków przy pracy i chorób zawodowych w Słowenii są uregulowane w następujący sposób:

- ustawą o ochronie zdrowia i ubezpieczeniach zdrowotnych, jeżeli wypadek przy pracy lub choroba zawodowa skutkuje tymczasową niezdolnością do pracy. W ramach obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego, ustawa ta reguluje prawo do zapłaty za usługi medyczne (świadczenia w naturze) oraz do świadczeń pieniężnych z tytułu czasowej niezdolności do pracy;
- ustawą o ubezpieczeniach rentowych i inwalidzkich, jeżeli wypadek przy pracy skutkuje trwałą niezdolnością do pracy. Ustawa ta reguluje prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy (świadczenia pieniężne) oraz prawo do rehabilitacji zawodowej.

Kiedy osoba jest uprawniona do świadczeń z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych?

Nie funkcjonuje odrębny system ubezpieczeń społecznych obejmujących wypadki przy pracy i choroby zawodowe. Działy te obejmuje obowiązkowe ubezpieczenie zdrowotne w przypadku krótkoterminowej niezdolności do pracy oraz obowiązkowe ubezpieczenie emerytalne i na wypadek inwalidztwa w przypadku inwalidztwa lub śmierci ubezpieczonego.

Wypadki przy pracy określa się jako wypadki, które mają miejsce w następstwie wykonywanej pracy i w trakcie pracy, w tym na drodze do miejsca i z miejsca pracy. Dostępny jest wykaz chorób zawodowych – jeżeli dana choroba się na nim nie znajduje, nie jest uznawana za chorobę zawodową.

Co obejmuje ubezpieczenie?

W razie wypadku przy pracy lub choroby zawodowej wszystkie koszty krótkoterminowej hospitalizacji i rehabilitacji medycznej są pokrywane w ramach obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego. Nie jest wymagana współpłatność ubezpieczonego. Jeżeli krótkoterminowa niezdolność do pracy jest następstwem wypadku przy pracy lub choroby zawodowej, świadczenie pieniężne z tytułu choroby wypłaca najpierw pracodawca, a następnie słoweński zakład ubezpieczeń zdrowotnych w wysokości 100% podstawy wymiaru. Ubezpieczony kontynuuje pobieranie świadczenia również po wygaśnięciu umowy o pracę, do czasu odzyskania zdolności do pracy. W przypadku inwalidztwa spowodowanego wypadkiem przy pracy lub chorobą zawodową nie jest wymagane wcześniejsze ubezpieczenie, aby uzyskać prawo do renty inwalidzkiej lub zasiłku z tytułu niepełnosprawności. Ponadto przy przyznawaniu zasiłku z tytułu niepełnosprawności dopuszcza się niższy poziom ułomności fizycznej (30%). Korzystny jest nie tylko dostęp do świadczeń, ale również ich zakres. Na przykład rentę inwalidzką oblicza się jak za pełny staż pracy (40 dla mężczyzn lub 38 lat dla kobiet), a zasiłek z tytułu niepełnosprawności jest wyższy.

W przypadku śmierci z powodu wypadku przy pracy lub choroby zawodowej uprawnienie do renty sierocej nie podlega żadnemu okresowi oczekiwania, jaki w innym razie musiałby wykazać zmarły ubezpieczony.

W jaki sposób można skorzystać ze świadczeń z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych?

Opiekę zdrowotną świadczy wybrany lekarz prowadzący lub inny lekarz, jeżeli wymagane jest leczenie w nagłych przypadkach. Świadczenie pieniężne z tytułu choroby wypłaca pracodawca (w przypadku, w którym konieczne jest przedłużenie okresu świadczenia powyżej 30 dni jego koszt zwraca słoweński zakład ubezpieczeń zdrowotnych). Wnioski o świadczenia z tytułu inwalidztwa i śmierci ubezpieczonego należy składać w oddziale słoweńskiego zakładu ubezpieczeń emerytalnych i na wypadek Inwalidztwa, w którym dana osoba jest ubezpieczona lub była ubezpieczona bezpośrednio przed śmiercią. Stopień inwalidztwa lub ułomności ocenia właściwa komisja ds. inwalidztwa.

Prawo obywateli przemieszczających się w Europie do świadczeń z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych

Przepisy UE dotyczące świadczeń z tytułu wypadków przy pracy lub chorób zawodowych w znacznej mierze przypominają przepisy dotyczące świadczeń z tytułu choroby. W przypadku Unii Europejskiej, Islandii, Liechtensteinu, Norwegii i Szwajcarii osoby, które mieszkają lub przebywają w jednym kraju, a są ubezpieczone od wypadków przy pracy i chorób zawodowych w innym kraju, zazwyczaj mają prawo do otrzymania opieki zdrowotnej w razie wypadku przy pracy lub choroby zawodowej. Świadczenia pieniężne wypłaca zazwyczaj bezpośrednio instytucja ubezpieczająca, nawet jeżeli ubezpieczony mieszka lub przebywa w innym kraju.

Ilekoć wymagane jest spełnienie pewnych warunków w celu uzyskania uprawnień do świadczeń z tytułu wypadków przy pracy lub chorób zawodowych, instytucja ubezpieczająca musi uwzględnić okresy ubezpieczenia, zamieszkania lub zatrudnienia osiągnięte w ramach prawodawstwa innych państw Unii Europejskiej, Islandii, Liechtensteinu, Norwegii lub Szwajcarii. Jest to gwarancja zachowania ubezpieczenia przy zmianie pracy lub przeniesieniu się do innego kraju.

Więcej informacji na temat koordynacji praw w zakresie zabezpieczenia społecznego podczas przemieszczania się lub podróżowania znajduje się na następującej stronie internetowej: <http://ec.europa.eu/social-security-coordination>.

Patrz również punkt 2.5.1.4.

2.5.2. Inne świadczenia socjalne - beneficjenci i warunki uzyskania

2.5.2.1. Świadczenia rodzinne

Kiedy osoba ma prawo do świadczeń rodzinnych?

Świadczenia rodzinne są świadczeniami pieniężnymi wypłacanymi z tytułu narodzin dziecka i jego wychowywania oraz obejmują specjalne świadczenia dla dzieci niepełnosprawnych.

Zasiłek rodzicielski

Zasiłek rodzicielski (starševski dodatek) stanowi pomoc finansową dla rodziców, którzy nie są uprawnieni do świadczeń rodzicielskich w ramach systemu ubezpieczeń rodzicielskich.

Okres, w którym przysługuje zasiłek rodzicielski, wynosi jeden rok od narodzin dziecka. Zasadniczo matka jest uprawniona do zasiłku przez pierwsze 77 dni od daty porodu. W wyjątkowych przypadkach ojciec lub inna osoba może korzystać z zasiłku rodzicielskiego przez taki sam okres.

Po upływie 77 dni zasiłek może pobierać jedno z rodziców, matka lub ojciec, na podstawie pisemnej umowy. Warunkiem przyznania świadczenia dotyczącym obu osób – tj. wybranego rodzica (lub innej osoby utrzymującej dziecko) oraz dziecka – jest posiadanie obywatelstwa UE i stałego miejsca zamieszkania w Słowenii. Powyższego zasiłku nie można pobierać z innymi świadczeniami.

Dodatek porodowy (wyprawka dla noworodka)

Dodatek porodowy (pomoč ob rojstvu otroka) jest jednorazowym świadczeniem wypłacanym na zakup ubrań i innych niezbędnych produktów dla dziecka, którego ojciec lub matka zamieszkują na stałe w Słowenii.

Zasiłki na dzieci

Zasiłek na dzieci (otroški dodatek) stanowi pomoc dla rodziców, przeznaczoną na pokrycie kosztów utrzymania i kształcenia lub szkolenia dziecka. Zgodnie z warunkiem przyznania zasiłku dochód na członka rodziny musi wynosić mniej niż 99% średniego wynagrodzenia w Słowenii. Wymagane jest również, aby miejsce zamieszkania dziecka w Słowenii było zarejestrowane.

Zasiłek na dzieci wypłaca się jednemu z rodziców na dzieci poniżej 18. roku życia lub 26. roku życia, jeżeli uczą się lub szkolą w trybie dziennym. W wyjątkowych przypadkach możliwe jest przedłużenie okresu świadczenia, na przykład jeżeli studia trwają 5 lub 6 lat bądź jeżeli z powodu długiej choroby lub wypadku dziecko nie mogło ukończyć nauki w przepisowym terminie.

Zasiłek dla rodzin wielodzietnych

Zasiłek dla rodzin wielodzietnych (dodatek za veliko družino) jest rocznym świadczeniem wypłacanym rodzinom z co najmniej trojgiem dzieci poniżej 18. roku życia (lub 26. roku życia, jeżeli uczą się lub szkolą w trybie dziennym). Wysokość zasiłku jest większa w przypadku rodzin, w których jest co najmniej czworo dzieci. Zasiłek dla rodzin wielodzietnych może być wypłacany jednemu z rodziców, o ile zamieszkuje z dziećmi.

Zasiłek na dzieci wymagające specjalnej opieki

Zasiłek na dzieci wymagające specjalnej opieki (dodatek za nego otroka, ki potrebuje posebno nego in varstvo) jest zasiłkiem pieniężnym przeznaczonym na pokrycie części zwiększonych kosztów ponoszonych przez rodzinę z dzieckiem wymagającym specjalnej opieki.

Zasiłek ten wypłaca się jednemu z rodziców, jeżeli dziecko posiada słoweńskie obywatelstwo (lub UE) oraz zamieszkuje na stałe w Słowenii. Zasiłek jest przyznawany na podstawie orzeczenia specjalnej komisji lekarskiej i wypłacany do ukończenia przez dziecko 18. roku życia bądź nauki lub szkolenia w trybie dziennym. W wyjątkowych przypadkach zasiłek wypłaca się na dzieci, które są objęte opieką innych osób, np. na dzieci przebywające w placówce oświatowej zapewniającej zakwaterowanie lub żyjące w rodzinie zastępczej.

Częściowe wyrównanie z tytułu utraty dochodów

Częściowe wyrównanie z tytułu utraty dochodów (delno plačilo za izgubljeni dohodek) wypłaca się rodzicowi, który zaprzestał wykonywania działalności zawodowej lub ograniczył wymiar czasu pracy, aby opiekować się dzieckiem z poważną niepełnosprawnością fizyczną lub intelektualną. Warunkiem przyznania powyższego świadczenia jest stałe miejsce zamieszkania w Słowenii oraz obywatelstwo UE dziecka i rodzica.

Co obejmuje ubezpieczenie?

Zasiłek rodzicielski jest wypłacany w postaci miesięcznej zryczałtowanej pomocy finansowej, która od 2011 r. wynosi 196,75 EUR. Zamiast dodatku porodowego można wybrać wyprawkę dla noworodka (zestaw niezbędnych produktów) o takiej samej wartości (280,75 EUR w 2011 r.). Wysokość zasiłku na dzieci jest uzależniona od dochodu rodziny (im niższy dochód, tym wyższy zasiłek) oraz od liczby dzieci w rodzinie. Wysokość zasiłku zwiększa się dodatkowo o 10% w przypadku osób samotnie wychowujących dzieci oraz o 20% w przypadku dzieci w wieku przedszkolnym, które nie uczęszczają do żadnej placówki oświatowej. Od 2011 r. zasiłek dla rodzin wielodzietnych wynosi 393,46 EUR dla rodziny z trojgiem dzieci. Zasiłek jest wyższy dla rodzin z co najmniej czworgiem dzieci (479,83 EUR). Zasiłek na dzieci wymagające specjalnej opieki wypłaca się co miesiąc (101,05 EUR w 2011 r.). Kwota zasiłku jest podwajana (202,17 EUR) w przypadku dzieci z poważną niepełnosprawnością fizyczną lub intelektualną.

Miesięczne częściowe wyrównanie z tytułu utraty dochodów jest równe krajowemu wynagrodzeniu minimalnemu (748,10 EUR w 2011 r. lub 572,28 EUR po odliczeniu składek i podatków). Jeżeli rodzic podejmuje pracę w niepełnym wymiarze czasu pracy, świadczenie jest odpowiednio korygowane i wypłacane jako część wynagrodzenia minimalnego.

W jaki sposób można skorzystać ze świadczeń rodzinnych?

Wnioski o świadczenia rodzinne należy składać w ośrodku ds. pracy społecznej. Konieczne jest złożenie wniosku o zasiłek rodzicielski w terminie 30 dni przed przewidywaną datą porodu oraz 30 dni od daty porodu. Wniosek o dodatek porodowy należy złożyć w terminie 60 dni od daty porodu – w przeciwnym razie dana osoba traci uprawnienia do świadczenia.

Dziecko może osobiście ubiegać się o zasiłek na dzieci, jeżeli ukończyło 18. rok życia. W tym przypadku kwota wypłacona pierwszemu dziecku nie zależy od rzeczywistej dzieci w rodzinie. Uprawnienia przyznaje się na okres jednego roku, przy czym odpowiedni wniosek należy złożyć w terminie 90 dni od daty porodu. Po tym terminie uprawnienia mogą zostać przyznane dopiero od pierwszego dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym złożono wniosek. Jeśli beneficjent chce pobierać świadczenie w nieprzerwany sposób, musi składać nowy wniosek w ostatnim miesiącu każdego okresu.

Wniosek o zasiłek dla rodzin wielodzietnych należy składać nie później niż do 15 lipca każdego roku. Po tym terminie uprawnienia wygasają. Zasiłek może zostać przyznany z urzędu przez ośrodek ds. społecznych, jeśli rodzina jest uprawniona do zasiłku na dzieci. Wniosek o zasiłek na dzieci wymagające specjalnej opieki należy złożyć w terminie 90 dni od daty porodu. Po tym terminie zasiłek jest wypłacany począwszy od pierwszego dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym złożono wniosek.

Prawo obywateli przemieszczających się w Europie do świadczeń rodzinnych
Właściwości i wysokość świadczeń rodzinnych różnią się znacznie w poszczególnych Państwach. Ważne jest zatem, aby dowiedzieć się, które państwo jest odpowiedzialne za ich świadczenie oraz, na jakich warunkach są one przyznawane. Ogólne zasady ustalania właściwych przepisów prawnych można znaleźć na stronie internetowej:

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=849&langId=pl>

Państwo odpowiedzialne za wypłacanie świadczeń rodzinnych musi również uwzględnić okresy ubezpieczenia uzyskane w ramach prawodawstwa obowiązującego w innych krajach Unii Europejskiej, Islandii, Liechtensteinie, Norwegii lub Szwajcarii, jeżeli jest to konieczne do spełnienia warunków przyznania świadczenia.

Jeżeli dana rodzina jest uprawniona do świadczeń w ramach ustawodawstwa więcej niż jednego państwa, co do zasady otrzyma największą kwotę świadczeń wypłacanych zgodnie z przepisami obowiązującymi w jednym z tych państw. Innymi słowy, rodzinę traktuje się tak, jakby wszystkie zainteresowane osoby mieszkały i były ubezpieczone w państwie o najbardziej korzystnych przepisach.

Świadczenia rodzinne nie mogą być wypłacone dwa razy za ten sam okres i na rzecz tego samego członka rodziny. Istnieją zasady priorytetowe przewidujące zawieszenie wypłacania świadczeń z jednego państwa do kwoty świadczeń wypłacanych przez państwo, które jest pierwotnie właściwe w danym przypadku.

Więcej informacji na temat koordynacji praw w zakresie zabezpieczenia społecznego podczas przemieszczania się lub podróżowania znajduje się na następującej stronie internetowej:

<http://ec.europa.eu/social-security-coordination>.

2.5.2.2. Świadczenia z tytułu bezrobocia

Instytucją odpowiadającą za realizację świadczeń z ubezpieczenia z tytułu bezrobocia jest Urząd ds. Zatrudnienia. Decyduje o prawach do świadczeń z tego ubezpieczenia, dokonuje wyliczeń i wypłat zasiłków dla bezrobotnych.

Zgodnie z definicją ustawową, osobą bezrobotną może być obywatel słoweński, obywatel państwa członkowskiego Unii Europejskiej, obywatel państwa, z którym Unia Europejska zawarła umowę o swobodnym przepływie osób, osoby posiadające status uchodźcy nadany w Słowenii. Bezrobotny musi być osobą niezatrudnioną i niewykonującą innej pracy zarobkowej, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym w danym zawodzie lub służbie albo innej pracy zarobkowej, nie uczącą się w szkole, z wyjątkiem szkół dla dorosłych lub szkół wyższych w systemie wieczorowym albo zaocznym, zarejestrowaną we właściwym dla miejsca zameldowania rejonowym urzędzie ds. zatrudnienia oraz poszukującą zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej.

Prawa przysługujące bezrobotnemu z tytułu ubezpieczenia na wypadek bezrobocia są następujące:

- zasiłek dla bezrobotnych,
- zwrot kosztów podróży,
- prawo do ubezpieczenia zdrowotnego, emerytalnego i inwalidzkiego.

Ubezpieczonym, z ubezpieczenia na wypadek utraty pracy, zapewnione są prawa za przepracowany czas pracy, w przypadku, gdy pracę stracili nie ze swojej winy lub pozostali bez pracy wbrew swojej woli. Warunkiem do starania się o zasiłek jest: opłacanie składek ze stosunku pracy, którego łączny okres wyniósł co najmniej 12 miesięcy w okresie 18 miesięcy przed zgłoszeniem, brak jest

odpowiedniej oferty pracy dla bezrobotnego oraz inne określone ustawowo warunki (aktywne poszukiwanie pracy, brak odpowiedniego programu polityki zatrudnienia).

Pomoc pieniężną może uzyskać osoba ubezpieczona, która utraciła prawo do zasiłku oraz ubezpieczony, który pozostawał w stosunku pracy jako praktykant, jeżeli umowa o pracę była zawarta na okres krótszy niż 12 miesięcy.

Urząd przestaje wypłacać zasiłek lub pomoc finansową, jeżeli ubezpieczony podejmie samozatrudnienie, spełni warunki przejścia na emeryturę, odmówi podjęcia odpowiedniej pracy (zgodnej z wykształceniem i wcześniej zajmowanym stanowiskiem), odmówi włączenia do programu aktywnej polityki zatrudnienia, nie poszukuje aktywnie nowego zatrudnienia, nie jest do dyspozycji Urzędu ds. Zatrudnienia (zgodnie z ustawą 3 godziny dziennie).

Prawo do zasiłku trwa maksymalnie:

- 3 miesiące w przypadku okresu ubezpieczenia od 1 roku do 5 lat,
- 6 miesięcy w przypadku okresu ubezpieczenia od 5 do 15 lat,
- 9 miesięcy w przypadku okresu ubezpieczenia od 15 do 25 lat,
- 12 miesięcy w przypadku okresu ubezpieczenia powyżej 25 lat,
- 18 miesięcy dla osób starszych od 50 lat i w przypadku okresu ubezpieczenia powyżej 25 lat,
- 24 miesięcy dla osób starszych od 55 lat i w przypadku okresu ubezpieczenia powyżej 25 lat,
- Do okresu ubezpieczenia nie wlicza się ubezpieczenia przy robotach publicznych.

Osobom, które uzyskały prawo do zasiłku dla bezrobotnych, Urząd opłaca składki na obowiązkowe ubezpieczenie zdrowotne, ubezpieczenie emerytalne i inwalidzkie oraz od bezrobocia według stopni określonych w przepisach regulujących ww. zasady oraz nalicza i płaci zaliczkę z tytułu podatku dochodowego.

Osoby, które otrzymują pomoc pieniężną, są uprawnione do korzystania z usług zdrowotnych tak jak osoby ubezpieczone.

Osoby bezrobotne mają prawo do zwrotu kosztów, które powstały z powodu aktywnego poszukiwania zatrudnienia i związane są z przejazdami środkami transportu publicznego oraz wysyłką korespondencji poleconej. Wnioski o zwrot kosztów osoby bezrobotne składają w Urzędzie ds. Zatrudnienia.

Utrata statusu bezrobotnego następuje również w przypadku:

- odmowy bez uzasadnionej przyczyny przyjęcia propozycji odpowiedniego zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, wykonywania prac interwencyjnych lub robót publicznych, albo udziału w szkoleniu, stażu, przygotowaniu zawodowym w miejscu pracy,
- niestawienia się przez bezrobotnego w Urzędzie ds. Zatrudnienia w wyznaczonym terminie i niepowiadomienia w okresie do 5 dni o uzasadnionej przyczynie tego niestawiennictwa (choroba, śmierć, przypadki losowe).

Dodatkowe informacje:

<http://english.ess.gov.si/> - Urząd Pracy

2.6 Staże

Staże w Słowenii oferowane są przez międzynarodowe zrzeszenia studenckie (np. AIESEC, ELSA, IAESTE, AEGEE, BEST itp.)

Przydatne adresy internetowe:

<http://eng.gzs.si/slo/> - Słoweńska Izba Przemysłu

<http://gzs.si/register/iskanje.asp> - Rejestr przedsiębiorstw

<http://pirs.si/Home/Index/en> - Portal informacji o przedsiębiorstwach

http://ec.europa.eu/employment_social/empl_portal/SSRinEU/Your%20social%20security%20right%20in%20Slovenia_en.pdf – Informator o systemie ubezpieczeń społecznych w Słowenii

3. Warunki życia

3.1. Zakwaterowanie

Istnieje możliwość kupna domu/mieszkania lub wynajęcia. Średnia cena kupna mieszkania w Ljubljanie i Koper (drugie najdroższe miasto), przekracza 2 400 Euro/m². Ceny wahają się w zależności od metrażu i rodzaju mieszkania:

studio	3 079
kawalerka	2 694
dwupokojowe	2 480
trypokojowe	2 497

Ceny poza Ljubljana i Koper są średnio o 27% mniejsze. W Celje i Mariborze średnia cena kupna to ok. 1 200 Euro/m², przy średniej dla całego kraju wynoszącej 1 700 Euro/m².

Wynajęcie zakwaterowania w Ljubljanie kosztuje miesięcznie:

pokój	193
studio	374
kawalerka	419
dwupokojowe	579
trypokojowe	902

3.2. Prawo jazdy

Dokument prawa jazdy (zarówno starego jak i nowego wzoru) wydany przez polskie władze uprawnia do prowadzenia pojazdu we wszystkich krajach Unii i zachowuje ważność do daty określonej w dokumencie lub przepisami krajowymi. W niektórych dodatkowo konieczne jest posiadanie ze sobą dowodu rejestracyjnego pojazdu.

Obywatel polski mający normalne miejsce zamieszkania w innym kraju unijnym będzie mógł wymienić prawo jazdy na nowy, wspólnotowy egzemplarz po wygaśnięciu ważności dotychczas posiadanego lub w przypadku jego utraty. Wymiana taka nie będzie wiązała się z koniecznością ponownego zdawania egzaminów.

3.3. System edukacji

Przedszkola

Uczęszczanie do przedszkola nie jest obowiązkowe, z wyjątkiem zerówki przygotowującej dzieci do nauki w szkole.

Szkoła podstawowa

Nauczanie w szkole podstawowej trwa 9 lat, podzielone jest na trzyletnie etapy. Ostatni etap łączy się z wyborem przez uczniów przedmiotów dodatkowych, adekwatnych do ich zainteresowań i dalszej drogi kształcenia. Dzieci zaczynają uczęszczać do szkoły podstawowej w wieku sześciu lat.

Gimnazjum

Gimnazjum zapewnia ogólne średnie wykształcenie. Obok ogólnokształcących gimnazjów rozwinięta jest także sieć gimnazjów profilowanych: technicznych, ekonomicznych artystycznych. Nauka w gimnazjum ogólnokształcącym trwa 4 lata i kończy się maturą, której posiadanie jest warunkiem koniecznym przy ubieganiu się o przyjęcie na studia wyższe.

Szkoły zawodowe i profilowane

Umożliwiają one zdobycie wykształcenia: niższego zawodowego (dwa i pół roku nauki po min. 6 ukończonych latach w szkole podstawowej), średniego zawodowego (trzy lata nauki), średniego specjalistycznego (cztery lata nauki lub dwa po skończonej trzyletniej szkole lub też roczny kurs zawodowy po skończonym gimnazjum), wyższego zawodowego (dwa lata nauki, przynajmniej 40%

praktyki u pracodawcy). Średnie wykształcenie można zdobyć także po zdaniu egzaminu rzemieślniczego lub zawodowego przed specjalną komisją.

Szkoły wyższe

- Studia w Słowenii są dwustopniowe. Pierwszy etap kończy się zdobyciem dyplomu, drugi to studia podyplomowe, które dzielą się na magisterskie i doktorskie oraz na specjalizacje. Wyjątkiem są studia medyczne, weterynaryjne, teologiczne oraz z zakresu farmacji. W Słowenii istnieją cztery uniwersytety państwowe: Uniwersytet w Ljublanie (Ljubljanska Univerza), Uniwersytet w Mariborze (Univerza v Mariboru), Uniwersytet w Primorskiej (Univerza na Primorskem) i Uniwersytet w Nowej Goricy (Univerza v Novi Gorici).

W ostatnich latach powstało także wiele samodzielnych, prywatnych szkół wyższych, m.in.:

- Wydział Studiów Humanistycznych w Koprze,
- Wydział Podyplomowych Studiów Europejskich w Kranju,
- IEDC - Szkoła Przedsiębiorczości w Bledzie,
- Instytut Studiorom Humanitatis (Instytut Humanistycznych Studiów Podyplomowych) w Lublanie,
- Politechnika w Nowej Goricy,
- Turistica - Wyższa Szkoła Turystyki w Portorożu,
- Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości w Portorożu,
- Wyższa Szkoła Administracji i Przedsiębiorczości Novo Mesto,
- Wyższa Szkoła Zarządzania w Koprze,
- Państwowa Wyższa Szkoła Policyjna.

W Słowenii powstały również tzw. uniwersytety trzeciego wieku kształcące osoby starsze i inne instytucje wspierające kształcenie ustawiczne. Centralną instytucją koordynującą kształcenie ustawiczne jest Andragoški Center Slovenije (Słoweński Instytut Edukacji Dorosłych), który udziela informacji i porad w w/w zakresie. Ponadto w każdym większym mieście działają tzw. Ljudske Univerze, w których dorośli mogą uzupełniać swoje wykształcenie.

Edukacja dzieci od 6 do 15 roku życia jest obowiązkowa i bezpłatna.

Przydatne adresy internetowe:

<http://www.mizks.gov.si/en/> - Ministerstwo Edukacji, Nauki, Kultury i Sportu

<https://www.acs.si/en/> - Słoweński Instytut Edukacji Dorosłych

<http://www.uni-lj.si/eng/> - Uniwersytet w Ljublanie

<https://www.um.si/en/> - Uniwersytet w Mariborze

<https://www.upr.si/en/> - Uniwersytet w Primorskiej

<http://www.ung.si/en/> - Uniwersytet w Nowej Goricy

3.4. Uznawalność dyplomów i kwalifikacji dla celów zawodowych

Uznawalność dyplomów

Obowiązuje umowa między Polską a Słowenią o wzajemnym uznawaniu świadectw i stopni naukowych. Stopnie naukowe, które nie są uznane na podstawie umów międzynarodowych, muszą być nostryfikowane - tytuł doktora i profesora.

Koszty nostryfikacji są w Słowenii wysokie (300 do 700 EUR, podczas gdy w krajach UE 41-260 EUR).

System funkcjonuje dwutorowo - nostryfikacja w celu dalszego kształcenia (tego dokonuje instytucja edukacyjna, do której zwraca się wnioskodawca) oraz w celu zatrudnienia (Ministerstwo Edukacji, Nauki, Kultury i Sportu). Instytucja edukacyjna ma ustawowo ograniczony termin wydawania decyzji - 2 miesiące, podobny termin obowiązuje Ministerstwo Edukacji, Nauki i Sportu.

Szczegółowe informacje z powyższego zakresu znajdziesz na stronach:

<http://mss.gov.si/en/> - Ministerstwo Edukacji, Nauki i Sportu

Uznawalność kwalifikacji

Zawody w Unii Europejskiej dzieli się na trzy kategorie. Pierwsza to tzw. **zawody sektorowe** - w nich kwalifikacje uznawane są automatycznie we wszystkich państwach Unii. Druga to **zawody regulowane** (ich liczba w Słowenii wynosi ok. 400). Sposób uznawania kwalifikacji w każdym z tych zawodów reguluje państwo przyjmujące, a każda sprawa rozpatrywana jest indywidualnie. W tym celu wydano odpowiednie przepisy narodowe. Kwalifikacje w zawodach niewymienionych w pierwszej i drugiej grupie uznaje sam pracodawca. Niezależnie od tego uznaje się kwalifikacje do prowadzenia pewnego typu działalności - przede wszystkim gospodarczej.

Lekarz, lekarz dentyista, pielęgniarka, położna, farmaceuta, lekarz weterynarii i architekt - to zawody uregulowane przez tzw. dyrektywy sektorowe. We wszystkich (z wyjątkiem architekta) doszło do harmonizacji kształcenia. Każde państwo przedstawia tylko listę świadectw spełniających te warunki i na tej podstawie kwalifikacje są uznawane w całej Unii. To w Słowenii reguluje rozporządzenie o szczegółowych zasadach postępowania w sprawie uznawania kwalifikacji na wykonywanie regulowanych zawodów lub regulowanej działalności zawodowej w Republice Słowenii na podstawie dyrektyw sektorowych.

Dyrektywy określają zasady wykonywania zawodu wspólne dla wszystkich państw członkowskich i wprowadzają automatyczny system uznawania kwalifikacji podstawowych oraz - dla lekarza i lekarza dentyisty - specjalistycznych. Oznacza to, że osoba legitymująca się dyplomem wskazanym w aneksie stanowiącym załącznik do odpowiedniej dyrektywy (bądź odpowiadającym wymaganiom dyrektywy) może bez spełniania dodatkowych formalności czy wymagań poruszać się w granicach Unii i występować o uznanie kwalifikacji oraz umożliwienie swobodnego wykonywania sektorowego zawodu.

Władze Słowenii nie mogą badać przedstawionego dyplomu czy innego dokumentu poświadczającego posiadanie formalnych kwalifikacji pod kątem zgodności z programem czy systemem kształcenia obowiązującym w tym państwie. Język słoweński - jeżeli jego znajomość jest wymagana, wystarczy przedłożyć oświadczenie o jego znajomości, przy uznawaniu kwalifikacji nie można wymagać oficjalnych potwierdzeń, egzaminów potwierdzających znajomość tego języka.

Ministerstwo Zdrowia ogłosi we własnym rozporządzeniu wykaz dyplomów i innych dokumentów poświadczających formalne kwalifikacje do wykonywania zawodu lekarza lub lekarza dentyisty przez obywateli państw członkowskich Unii, uwzględniający oryginalne i słoweńskie brzmienie nazw dokumentów oraz podmiotów, które je wydały.

Wnioski w sprawie sektorowych kwalifikacji (lekarze, architekci) składane są na przepisany formularz do Ministerstwa Pracy, w załączeniu składa się: potwierdzenie o obywatelstwie, dyplom, świadectwo (zgodnie z przepisami poszczególnych ministerstw) oraz w razie potrzeby potwierdzenie odpowiednich organów UE o wypełnianiu warunków dla wykonywania zawodu.

Procedurę uznawania kwalifikacji w innych zawodach sektorowych w analogiczny sposób przeprowadzają organy samorządów zawodowych (izby: pielęgniarek i położnych, aptekarskie, lekarzy weterynarii) właściwe ze względu na miejsce planowanego wykonywania zawodu.

W **przypadku zawodów regulowanych** (w Słowenii można doliczyć się ich około 400) tj. - zawodów, specjalności i stanowisk pracy, dla których słoweńskie przepisy przewidują konieczność posiadania odpowiedniego poziomu wykształcenia, spełnienia wymagań kwalifikacyjnych lub innych dodatkowych wymagań. Są wśród nich takie, których wykonywanie wymaga wyższego wykształcenia (np. nauczyciel) oraz takie, dla których wykonywanie wystarczy wykształcenie na poziomie niższym (kierowca zawodowy). Konieczne jest przeprowadzenie podobnego postępowania o uznanie kwalifikacji.

Lista zawodów regulowanych jest płynna, stale uzupełniana wraz z wydawaniem nowych przepisów regulacyjnych, zgodnie z ustawą o narodowych kwalifikacjach zawodowych.

Uznawanie kwalifikacji obywateli z państw Unii Europejskiej chcących wykonywać w Słowenii jeden z zawodów regulowanych odbywa się zgodnie z ustawą z 2002 r. o zasadach uznawania nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej kwalifikacji do wykonywania zawodów regulowanych. Po pozytywnym zakończeniu przewidzianych w niej procedur, osoby te będą mogły pracować tak samo jak absolwenci słoweńskich szkół i uczelni. Postępowanie w sprawie uznania kwalifikacji powinno **zakończyć się w ciągu czterech miesięcy od dnia przedstawienia przez wnioskodawcę wszystkich dokumentów**. Jakich - określa przede wszystkim rozporządzenie ministra pracy w sprawie wzoru formularzy składanych w postępowaniu o uznanie kwalifikacji do wykonywania zawodów regulowanych DzU RS 41/2004.

Jeśli dla uzyskania prawa do wykonywania zawodu regulowanego słoweńskie przepisy wymagają decyzji lub opinii organizacji zawodowych, mogą one uczestniczyć w tym postępowaniu na prawach strony. Decyzje, które w nim zapadną, są dla nich wiążące. Ilekroć przepisy regulacyjne uzależniają wykonywanie zawodu od spełnienia określonych wymogów dotyczących niekaralności lub postawy etycznej, ustala się spełnienie tych przesłanek na podstawie dokumentów wystawionych przez państwo wnioskodawcy.

Decyzja o uznaniu kwalifikacji, w przypadku gdy program kształcenia albo zakres wykonywanego zawodu w państwie wnioskodawcy różni się znacząco od obowiązującego w Słowenii, zostanie uzależniona od odbycia stażu adaptacyjnego albo zaliczenia testu umiejętności. Okres stażu nie może przekraczać trzech lat - gdy chodzi o zawód, dla którego wykonywania przepisy regulacyjne wymagają dyplomu studiów wyższych lub świadectwa ukończenia szkoły pomaturalnej; dwóch lat - gdy wystarczy świadectwo szkoły średniej. Informacje o zawodach u nas regulowanych można uzyskać w Ministerstwie Pracy, Rodziny, Spraw Społecznych i Równych Szans.

Dodatkowe informacje:

<http://www.mddsz.gov.si/en/> - Ministerstwo Pracy, Rodziny, Spraw Społecznych i Równych Szans
<http://ec.europa.eu/growth/tools-databases/regprof/index.cfm?action=homepage> – Lista zawodów regulowanych na terenie EOG według krajów.

3.5. System opieki zdrowotnej

3.5.1 Ogólne zasady dostępu do usług medycznych

Zasadnicza opieka medyczna jest zapewniana na poziomie podstawowym. Pierwszy poziom obejmuje usługi medyczne oraz ośrodki zdrowia utworzone przez gminy. Ośrodek zdrowia zapewnia zorganizowaną profilaktyczną opiekę zdrowotną (dla dorosłych, dzieci i młodzieży), usługi medyczne w przypadkach nagłych, wizyty lekarskie, medycynę ogólną, opiekę zdrowotną dla kobiet, dzieci i młodzieży oraz usługi laboratoryjne i diagnostyczne.

Oprócz ośrodków zdrowia, podstawowe usługi zdrowotne mogą być także wykonywane przez osoby fizyczne. Każdy wybiera swojego lekarza ogólnego i stomatologa, kobiety ponadto - ginekologa, co jest uwidocznione na ich karcie ubezpieczenia zdrowotnego.

Karta ubezpieczenia zdrowotnego jest dokumentem elektronicznym, który każda osoba przedstawia przychodząc do lekarza. Każda osoba samemu potwierdza ważność karty przy pomocy terminali samoobsługowych zlokalizowanych w placówkach zdrowotnych. Dla osób w wieku poniżej 19 lat wybierany jest osobisty lekarz - specjalista, pediatra lub specjalista medycyny szkolnej. W Ljubljanie zorganizowano ośrodek zdrowia dla studentów.

Poziom drugi stanowi kontynuację lub uzupełnienie podstawowych usług medycznych. W większości przypadków jest on nieodpłatny, chociaż konieczne są opłaty uzupełniające dla niektórych usług specjalistycznych. Obejmują one specjalistyczne usługi dla pacjentów hospitalizowanych, jak i ambulatoryjne. Są one wykonywane przez szpitale, sanatoria oraz lekarzy prywatnych specjalizujących się w danych dziedzinach. Specjalistyczne usługi ambulatoryjne

obejmują diagnostykę, lekarstwa i rehabilitację medyczną, wsparcie opieki zdrowotnej, zakwaterowanie i wyżywienie. W zależności od celu ich działania, szpitale są bądź szpitalami ogólnymi, bądź specjalistycznymi. Szpital ogólny jest placówką medyczną mającą na celu terapię szeregu rodzajów chorób, podczas gdy szpital specjalistyczny jest zakładem mającym na celu zapewnianie specjalistycznej terapii dla pacjentów hospitalizowanych lub ambulatoryjnej na daną chorobę lub dla danego rodzaju pacjentów. Pacjent zgłasza się sam do szpitala ogólnego lub specjalistycznego ze skierowaniem od jego lekarza osobistego.

Poziom trzeci składa się z klinik i instytutów. Prowadzą one najbardziej skomplikowaną terapię w systemie ambulatoryjnym oraz terapię specjalistyczną. Prowadzone jest tam także szkolenie przyszłych lekarzy, stomatologów oraz innych pracowników medycznych.

3.5.2. Ubezpieczenia zdrowotne

Obowiązkowe składki na ubezpieczenie zdrowotne do zapłaty są obliczane bądź na podstawie odsetka określonej podstawy, bądź jako opłaty zryczałtowane.

Ustawa o ochronie zdrowia i ubezpieczeniach zdrowotnych określa w art. 50 do 57 podstawy stosowane przy obliczaniu składek dla różnych grup osób ubezpieczonych oraz grupy osób podlegających obliczaniu składek w formie zryczałtowanej (art. 57). Podstawy stosowane do obliczania składek zostały rozszerzone Ustawą o składkach na ubezpieczenia społeczne, obowiązującą od 15 stycznia 1998 r. Zobowiązani do zapłaty składek oraz rodzaje składek do zapłaty w odniesieniu do różnych grup osób ubezpieczonych określone są w art. 48 i 49 Ustawy o ochronie zdrowia i ubezpieczeniach społecznych.

Istnieje związek pomiędzy rodzajami praw różnych kategorii osób ubezpieczonych oraz odpowiadającymi im składkami.

Stawki składek w ramach obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego są określone Ustawą o składkach na ubezpieczenia społeczne. Uchwała o zryczałtowanych składkach na obowiązkowe ubezpieczenia zdrowotne ustala okresowo nowe stałe kwoty obowiązujące w każdym roku. Kwota opłat zryczałtowanych jest ustalana przez sam Instytut.

Obowiązkowe składki na ubezpieczenia społeczne zależą od płacy lub innych dochodów, jakie uzyskuje osoba ubezpieczona. Za niektóre grupy osób ubezpieczonych (bezrobotni, osoby otrzymujące dodatki socjalne i tym podobni), składki na ubezpieczenia społeczne są opłacane z budżetu krajowego lub budżetów samorządów lokalnych.

Ubezpieczenie zdrowotne jest obowiązkowe dla pracowników, osób prowadzących działalność na własny rachunek, rolników, beneficjentów świadczenia zabezpieczenia społecznego (emerytury, renty inwalidzkiej lub rodzinnej, świadczenia z tytułu bezrobocia, stałej pomocy społecznej) i osób zamieszkujących na stałe w Słowenii, które nie są objęte żadnym innym ubezpieczeniem.

Ponadto członkowie rodziny pozostający na utrzymaniu, w tym współmałżonkowie lub konkubenci, dzieci i pasierbowie oraz niektóre inne osoby wymagające opieki, są również uprawnione do opieki zdrowotnej.

W przypadku uprawnień do opieki zdrowotnej nie jest zasadniczo wymagany wcześniejszy okres ubezpieczenia. Niektóre wyjątki mogą obejmować wyposażenie ortopedyczne, okulary, aparaty słuchowe, protezy oraz inne środki pomocnicze.

3.5.3. Dokumenty niezbędne do uzyskania świadczeń medycznych w Republice Słowenii

Z dniem 1 stycznia 2006 r. nastąpiły istotne zmiany dotyczące dokumentów niezbędnych do uzyskania świadczeń medycznych w krajach UE/EOG. Dotychczasowy papierowy formularz E 111 przestał obowiązywać, zastąpiony przez plastikową Europejską Kartę Ubezpieczenia Zdrowotnego (EKUZ). Europejska Karta Ubezpieczenia Zdrowotnego nie jest jednak dowodem ubezpieczenia w Narodowym Funduszu Zdrowia uprawniającym do świadczeń zdrowotnych na terytorium Polski.

Oznacza to, że osoba ubezpieczona w NFZ może posługiwać się EKUZ wyłącznie w innych państwach członkowskich.

EKUZ zawiera następujące informacje:

- Imię,
- Nazwisko
- Datę urodzenia
- PESEL
- Numer identyfikacyjny instytucji, która wydała Kartę,
- Numer identyfikacyjny Karty
- Data ważności Karty

Informacje te, to jedyne dane zawarte na Karcie. Każde państwo członkowskie wydaje Kartę we własnym języku urzędowym, zawierającą ten sam zestaw danych.

Prawo do otrzymania Europejskiej Karty Ubezpieczenia Zdrowotnego mają osoby ubezpieczone w Narodowym Funduszu Zdrowia. Każda osoba ubezpieczona, także członek rodziny, otrzymuje własną Kartę. A zatem, gdy np. na wakacje wyjeżdża czteroosobowa rodzina, każdy jej członek, w tym dzieci, powinien zaopatrzyć się w EKUZ.

Karta jest wydawana osobom wyjeżdżającym czasowo do innego państwa członkowskiego, np.:

- w celach turystycznych;
- w celu odwiedzenia rodziny lub znajomych;
- w związku z krótką podróżą służbową;
- w celu podjęcia studiów;
- pracownikom oddelegowanym do pracy za granicę przez polskiego pracodawcę.

Europejska Karta Ubezpieczenia Zdrowotnego nie przysługuje osobom, które przestały podlegać polskiemu ustawodawstwu, np. w związku z podjęciem pracy w innym państwie członkowskim, oraz osobom, których ubezpieczenie w NFZ wygasło.

Aby otrzymać Europejską Kartę Ubezpieczenia Zdrowotnego należy złożyć wniosek w Oddziale Wojewódzkim lub Delegaturze Narodowego Funduszu Zdrowia właściwym ze względu na miejsce zamieszkania. Wniosek można otrzymać w Oddziale lub Delegaturze albo pobrać na stronie https://www.ekuz.nfz.gov.pl/hidden_main_page/dokumenty-do-pobrania

Wypełniony wniosek wraz z załącznikami należy złożyć w Oddziale w jeden z następujących sposobów:

- osobiście;
- pocztą;
- faksem.

Adresy i numery telefonów Oddziałów Wojewódzkich NFZ i Delegatur:

https://www.ekuz.nfz.gov.pl/hidden_main_page/kontakt

EKUZ, podobnie jak dotychczasowy formularz E 111, uprawnia do korzystania z niezbędnych świadczeń zdrowotnych w innym państwie członkowskim w takim zakresie, który umożliwi kontynuowanie zaplanowanego pobytu w tym państwie w bezpiecznych warunkach z medycznego punktu widzenia.

EKUZ nie daje żadnych uprawnień, jeżeli celem podróży jest odbycie planowego leczenia.

Karta uprawnia do korzystania w innych państwach z opieki tylko tych placówek, które działają w ramach powszechnego systemu ochrony zdrowia. Za leczenie prywatne pacjent musi zapłacić we własnym zakresie. W większości państw także placówki, działające w ramach powszechnego systemu ochrony zdrowia, pobierają pewne opłaty od ubezpieczonych. EKUZ nie zwalnia z poniesienia tych kosztów.

Leczenie w szpitalu

Do hospitalizacji niezbędne jest skierowanie lekarza internisty, w przypadkach nagłych osoba ubezpieczona może zwrócić się bezpośrednio do pogotowia ratunkowego w miejscu pobytu, które w razie potrzeby przewiezie ubezpieczonego do szpitala. Leczenie zostanie w nagłych przypadkach zapewnione nieodpłatnie. Transport sanitarny w nagłych przypadkach bezpłatny. Wymagana jest EKUZ.

Za co będziesz musiał zapłacić?

Pacjenci nie posiadający EKUZ muszą opłacić koszty świadczeń zdrowotnych we własnym zakresie. Po powrocie do Polski można zwrócić się o zwrot poniesionych kosztów do właściwych instytucji w Polsce.

Lekarstwa podlegające pełnej refundacji są wydawane nieodpłatnie. W przypadku lekarstw podlegających częściowej refundacji pacjent musi zapłacić 75% ceny. Kupując lekarstwa nie podlegające refundacji pacjent musi zapłacić pełną cenę.

Pacjenci nieposiadający EKUZ muszą opłacić koszty świadczeń zdrowotnych we własnym zakresie. Dotyczy to również świadczeń zdrowotnych zapewnianych przez tych lekarzy, którzy nie podpisali umowy z ZZSZ.

Zaleca się wykupienie ubezpieczenia NW.

Gdzie uzyskasz informacje?

Zavod za Zdravstveno Zavarovanje Slovenije: Obmčona Enota Celje

Gregorčičeva 5a

3000 CELJE

tel. (03)4202224

faks (03)5482301

Zavod za Zdravstveno Zavarovanje Slovenije: Obmčona Enota Koper

Martinčev trg 2

6000 KOPER

tel. (05)6687217, (05)6687218

faks (05)6687372

Zavod za Zdravstveno Zavarovanje Slovenije: Obmčona Enota Kranj

Zlato polje 2

4000 KRANJ

tel. (04)2370109

faks (04)2370180

Zavod za Zdravstveno Zavarovanje Slovenije: Obmčona Enota Krsko

Bohoričeva 9

8270 KRŠKO

tel. (01)3077750

faks (01)3077785

Zavod za Zdravstveno Zavarovanje Slovenije: Obmčona Enota Maribor

Sodna 15

2000 MARIBOR

tel. (02)2909370

faks (02)2521591

Zavod za Zdravstveno Zavarovanje Slovenije: Obmčona Enota Murska Sobota

Slovenska ulica 48

9000 MURSKA SOBOTA

tel. (02)5361552

faks (02)5321236

Zavod za Zdravstveno Zavarovanje Slovenije: Obmčona Enota Nova Gorica

Gradnikove brigade 1

5000 NOVA GORICA

tel. (05)3381217

faks (05)3028379

Zavod za Zdravstveno Zavarovanje Slovenije: Obmčona Enota Novo Mesto

Presernov trg 7

8000 NOVO MESTO

tel. (07)3933532

faks (07)3933511

Zavod za Zdravstveno Zavarovanje Slovenije: Obmčona Enota Ravne na Koroškem

Ob Suhi 11/b

2390 RAVNE NA KOROŠKEM

tel. (02)8210238

faks (02)8210260

.....
Data przygotowania informacji:

Grudzień 2018 r.

Osoba przygotowująca informacje:

Doradca EURES, Maciej Trędota z Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Warszawie.